

میراث ماندگار شهربابک - جلد اول

The Perdurable Heritage of Shahr-e-Babak (Volume 1)

عمارت موسی خانی

Moussa Khan Mansion

مؤلفان:

دکتر سید محمد

سعید برفه‌ای

ناشر:

مرکز کرمان‌شناسی با همکاری بنیاد ایران‌شناسی

سرشناسه: محمودی میمند، الهه، ۱۳۶۴-

عنوان و نام پدیدآور: میراث ماندگار شهر بابک / مؤلفان الهه محمودی میمند، سعیده برفه‌ای.

مشخصات نشر: کرمان: مرکز کرمان‌شناسی، بنیاد ایران‌شناسی، ۱۳۹۷. مشخصات ظاهری: ۶۴ ص: مصور (رنگی)

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۷۴-۸۱-۵ وضعیت فهرست‌نویسی: فیفا

یادداشت: به نسبت سی‌امین سال تأسیس مرکز کرمان‌شناسی.

موضوع: Shahr-I Babak (Iran)

شناسه افزوده: مرکز کرمان‌شناسی

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵ / ۷۲۵۶

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۶۴۰۲۸

موضوع مهرهات

شناسه افزوده: برفه‌ای، سعیده، ۱۳۶۳-

شناسه افزوده: بنیاد ایران‌شناسی

رده‌بندی کنگره: DSR ۳۰۹۷۰۱۳۵ / ۳۰۱۹۷

مؤلفان: الهه محمودی میمند - سعیده برفه‌ای

ناشر: مرکز کرمان‌شناسی با همکاری بنیاد ایران‌شناسی

مدیر مسئول: سید محمدعلی گلابزاده

شماره انتشار: دویست و هفتاد و هفت (۲۷۷)

مترجم: حامد اردانی

ویراستاری: عماد محمودی میمند

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: الهه محمودی میمند

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۷۴-۸۱-۵

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

قیمت جلد: ۲۰۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: قم، خیابان معلم، ساختمان ناشران، آقای ذاکری، ۰۹۱۲۷۵۴۹۲۰۶

Email: Mahmoodimeymand1@gmail.com

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.



بنیاد ایران‌شناسی



Table of Contents

Publisher's introduction	7
Preface	9
Government of Moussa Khan's Ancestors..	10
Government of Moussa Khan	14
Re-government of Moussa Khan	20
Moussa Khan's actions	22
Moussa Khan's Death	26
End of Khans' governing in Shahr-e-Tabak	29
Abol-Fath Khan's Tour	32
Moussa Khan's Beautiful Mansion	37
Tourism in the Mansion	56
Kindness to the Historical Mansion	58
Appreciation & Gratitude	61
Sources and references	64

فهرست

مقدمه ناشر	۶
پیشگفتار	۸
حکومت پدران موسی خان	۱۰
حکومت موسی خان	۱۴
حکومت مجدد موسی خان	۲۰
اقدامات موسی خان	۲۲
درگذشت موسی خان	۲۶
پایان حکمرانی خوانین در شهر بابک ..	۲۹
مقبره ابوالفتح خان و پسرش	۳۲
عمارت زیبای موسی خانی	۳۷
گردشگری در عمارت	۵۶
مهربانی به عمارت تاریخی	۵۸
تقدیر و تشکر	۶۱
منابع و مأخذ	۶۴

مقدمه ناشر

شهربابک، دیار سرافرازی است که در گذر صدها ساله زندگی خویش، با کوله‌باری از سختی‌ها و در سنگلاخ دشواری‌های گوناگون، با گام‌هایی استوار و باوری قابل ستایش، راه عزت و بالندگی را پیموده و همچنان این بزرگی‌ها را صلا می‌دهد.

اگرچه گروهی معتقد بنیاد این خطه بدست با کفایت اردشیر بابکان سردودمان ساسانیان گذاشته شد، با اینهمه پیش از این جای پای مردان و زنان سترگی می‌توان دید که کوه‌ها را در برابر عزم آسمانشان سر تعظیم فرود آوردند و سینه ستبر خود را در برابرشان گشودند تا فرهادگونه و با شیشه تیر، دل شکافند و میمند را به تاریخ عرضه دارند، همان سرزمینی که عنوان بناهای صخره-ای اعجاب‌انگیز را به خود اختصاص داده است. شهربابک فیروزه‌فام، نه تنها تاریخی به فراخانی روزگاران دارد، بلکه هر جا سخن از هنر و فرهنگ و تولید و صنعت به میان می‌آید، نام بزرگش می‌درخشد، آنگونه که کمتر جهانگردی است که از این سرزمین دیدار کرده باشد و از حسن خط و کتابت آواز خوش آوازی، ساخت بنا، تلاش افزون و دیگر ارزش‌های این دیار بایک‌نشان، سخن به میان نیاورده باشد. به جز این، شهربابک، برخورداری از وجود مردار و زنانی مبارز و دانشور نیز بوده و هست، مردانی که پرچم پرافتخار آزادی را بر شانه‌های خود حمل کردند و از نسلی به نسل دیگر بردند تا در این بخش نیز، جایگاه رفیع خود را بنمایند. در این میان، سخن از بنایی است که زیبایی‌های گوناگون آن چشم هر بیننده را سحر می‌کند بنایی با پیشینه‌ای نزدیک به ۱۷۰ سال که از جهت ظرائف معماری، در نوع خود کم‌نظیر و دارای ارزش‌های گوناگونی است که آن را از سایر بناهای روزگار قاجار—دست‌کم در این منطقه—جدا ساخته است. بانی این اثر گرانبها هر که باشد بیننده را از سپاسگزاری و تقدیر از او بی‌نیاز نمی‌کند، زیرا جمعی بر این عقیده‌اند که خشت نخست را حاج آقا، پدر موسی‌خان گذاشت و برخی بر این باورند که این اقدام تقی‌میرزا توسط خود او صورت گرفت است.

خدا را سپاسگزاریم که این توفیق در کارنامه مرکز کرمان‌شناسی ثبت شده است که امر به‌سازی و احیاء آن در یکی از دهه‌های کرمان و روز شهربابک پی‌ریزی شد. آن روز پس از برگزاری مراسم سخنرانی به اتفاق استادان و محققان در همایش به این عمارت رفتم که بخش‌هایی از این سرای ارزشمند، طویل‌ه گاو و گوسفند بود، وضعیتی که همه را شاکه کرد، در همانجا استاندارد وقت—سید حسین مرعشی—دستور احیاء این اثر را صادر کرد و بزودی کار بازسازی آغاز شد و این رهبر گرانمای زندگی مجدد خود را بازیافت. برای همه کسانی که در معرفی و حفظ و نگهداری این بنای دیدنی روزگار قاجار تلاش می‌کنند، توفیق افزون آرزو داریم.

سید محمدعلی گلابزاده

رئیس بنیاد ایران‌شناسی شعبه کرمان

و مدیر مرکز کرمان‌شناسی

پیشگفتار

گاهی فرصت‌های اندکی در میان مشغله‌های روزانه پیش می‌آید که می‌شود استراحت کوتاهی کرد، یک دمنوش دلچسب و عالی نوشید، کتاب را آغوش گرفت و با ورق زدن و مطالعه آن را نوازش کرد؛ به راستی که کتاب یارِ مهربان است.

شهریابک یکی از شهرهای مهم استان کرمان می‌باشد و با وجود معادن عظیم مس و فیروزه و ده‌ها اندیس معدنی دیگر در کنار آب و هوای معتدل که آن را در شمال و بیابانی و نیمه بیابانی در جنوب با تولید گوشت، میوه و سبزیجات و لبنیات با طعم و مزه خاص دارای شهرت و زبانه خاص و عام است، همچنین قرار داشتن این شهر در مسیر محور ترانزیت تهران بندرعباس اهمیت آن را در کنار آثار بی‌بدیل کم‌ظایر تاریخی به عنوان یکی از قطب‌های مهم گردشگری صدچندان کرده‌است. از آنجا که انسان فطرتاً به زادگاهش حسرت و استغمت دارد به همین دلیل نسبت به گذشته تاریخی و شخصیت‌های مثبت و بزرگ آن افتخار می‌کند. گویی آدمی با خواندن سینه‌ای بزرگان، در جاده‌های تاریخ با آن‌ها قدم می‌زند و در هر گام، شیرینی‌ها و تلخی‌های زندگی آنان را می‌چشد و از آن‌ها درس می‌گیرد. انسان‌های بزرگی از این دیار برخاسته‌اند. لذا برای اینکه به دست فراموشی سپرده نشوند بر آن شده‌ایم کتاب‌هایی را در سه مجموعه معرفی مشاهیر و بزرگان و زنده نگه داشتن نام و یاد آن‌ها و آثار تاریخی شهرستان به رشته تحریر درآوریم. هدف اصلی از نگارش این کتاب‌ها آشنایی با تاریخ شهرستان و معرفی جاذبه‌های گردشگری آن برای همگان می‌باشد. کتاب مصور حاضر در جهت تقویت صنعت توریسم و معرفی شهرمان به دو زبان فارسی و انگلیسی تقدیم به همه علاقمندان به فرهنگ، هنر و تاریخ این مرز و بوم است. گردد امید است که مورد قبول طبع لطیف و ظریف شما خواننده محترم قرار گیرد، چنین نگارشی با توجه به در دسترس نبودن بعضی از بزرگان ددرسرهای بسیاری به دنبال دارد بالاخص که بایستی دقت شود مطالب جمع‌آوری شده منطبق بر واقعیت باشد. آنچه که از این بزرگان در اختیار ماست همین خاطرات زیباست؛ باشد که مورد قبول همگان واقع گردد و سودمند و اثرگذار باشد. از همه علاقمندان، محققین، اندیشمندان و خوانندگان گرامی به‌خاطر حمایت و برگزیدن این اثر ارزشمند بسیار سپاسگزاریم و امیدواریم که خوانندگان گرامی تا انتها با ما همراه و همکار باشند خواهشمندیم برای پربار شدن هرچه بهتر مطالب این کتاب‌ها ما را یاری نمایید با این توضیح که مطالب ارائه شده با نام خودتان چاپ و منتشر خواهد گردید.